at være Jæger og Kriger. Hans Tendenser gik i Retning af at ødelægge, — han lærte af hende at bevare; han blev Opfinder, Skaber af ny Værdier. Hun — blev underkuet; men naar hun faar Øjet op for, hvad der blev vundet, hvorledes hendes Ægtefælle og hendes kære Søn blev udviklet og forædlet, vil hun agte sit Offer for ringe.

Naar dette er rigtigt, hvor kan vi da vide, at en Forandring vil være et Fremskridt? Væsentlig deraf, at vi ser den gaa for sig. Samfundsomvæltninger bliver ikke skabte af Foredrag og Møder. Men naar en Civilisation har overlevet sig selv, naar den frembringer unaturlige Tilstande, oprørende Laster, maa den enten forny sig selv eller gaa til Grunde, — hvilket Historien lærer enhver, der forstaar at tyde den. Hvad vi kan gøre, er da at lette Overgangen fra een Samfundsform til en anden. Dette forsøger Kvinderne nu at gøre, og de griber da de eneste Midler, der ligger for, nemlig *Organisation* og *Specialisering;* de danner Foreninger og de lærer sig at arbejde i en eller anden bestemt Retning. Ganske som Arbejderne. Og som Arbejderne virker de herved lige saa meget for hele Slægten som for sig selv. Det, der driver dem, er ingenlunde alene Trangen til at hævde sig selv; det er nok saa meget den dybe Medfølelse med andre Kvinder. Naar Personlighedsudviklingen har naaet et vist Punkt, da lærer Sympatien os at fordre samme Frihed for andre som for os selv. Paa den Maade følger Socialismen i Hælene paa Individualismen. Den sidste var steget til en saadan Højde, at den maatte fortære sig selv. Mændenes hidsige indbyrdes Konkurrence, Kvindernes umættelige Nydelsessyge, — det var de uheldbringende Følger af den altopslugende Kønskærlighed. Kun en større Følelse, en Følelse, der omfatter hele Menneskeheden, kan frelse Samfundet fra de Fald, Historien er saa rig paa.

„Fremtiden vil blive fri for disse Fald, fordi den sociale Samvittighed endelig er vaagnet baade hos Mænd og Kvinder; vi føler, at vi ikke kan leve alene paa Kønskærligheden. Vi har faaet saa megen Personlighed, saa stærk en Samfundsfølelse, at Mændene kan arbejde uden at drives frem af Kvindesmil, kan ofre sig ogsaa for andet end Barn og Viv; og Kvinderne kan elske og tjene uden at blive Slaver af Guldkalven — elske bedre og tjene mere. Kønskærligheden begynder og ender med Individet. Samfundsfølelsen er noget større og bedre og fører til et større og bedre Liv end Kønskærligheden alene kan skabe."

Enhver Mand, der kan se ud over sin egen Næsetip, maa forstaa, at Kvindefrigørelsen er et Gode, ikke blot for Kvinderne, men ligesaa meget for Slægten og for Manden, Ægtemanden. Den frigjorte, økonomisk uafhængige Kvinde vil være en bedre, nyttigere Fælle og hendes Kærlighed en saa kostelig Gave, som Manden nu kun sjælden faar den.

K. F.

Børnene.

Naar man taler om et Menneskes Karakter, ikke for at rose eller dadle, men simpelthen for at forstaa og forklare, behandler man den paa den ene Side, som var den et blot og bart Naturprodukt: saaledes har Naturen skabt ham, paa den anden Side, som var den Udslaget af ydre Omstændigheder: saaledes har Skæbnen behandlet ham; og heri tager man ganske vist ikke helt fejl.

Naar man kender Faderen og Moderen godt, varer det ikke længe, inden man opdager, at Barnet egentlig ikke er andet end visse Træk i Faderens Natur, afslebne eller skærpede ved at være bragt sammen med visse Træk i Moderens. Selv i en stor Børneflok opdager man kun sjældent noget nyt, og sker det, faar man straks Forklaringen. Barnet ligner en af Bedsteforældrene, en Onkel eller en Tante, det vil sige: der er ikke noget i Barnet, som ikke er Slægtsejendom, men hos Forældrene har det ligget ubrugt hen i en Krog, saa man slet ikke har opdaget det, før det nu hos Barnet springer tydelig frem i Dagens Lys, Disse Arve-Forhold er maaske af alle Omraader det, hvorpaa vor Tids Videnskab arbejder med størst Iver og med størst Held. Man har i Aartusinder lagt Mærke til, at visse Familier gennem flere Slægtled udmærkede sig ved visse store, udmærkede Egenskaber, men man skrev det paa Opdragelsens Regning; man vilde have sin Søn til at tjene en saadan Herre. Det var først ved Studiet af Forbrydelsen og Forbryderen, man opdagede, at man her var inde i et af Naturens lønlige Værksteder. Det Stof, hvoraf en Karakter dannes, giver Naturen.

Og hvad der skal blive gjort ud af det Stof, beror unægtelig i en meget høj Grad paa Omgivelserne, Beskæftigelserne, Tildragelserne, Skæbnen. Man kender en Snedker en halv Mil borte; han høvler med Armene. Man kender en Skomager, saasnart han sætter sig; han laver Knæerne til for Læsten. Bønderne fra en vis Egn i Danmark var i sin Tid bekendte for, at hvis man drak en Snaps med dem, fik man Prygl, og hvis man undskyldte sig, fik man ogsaa Prygl. Fra en anden Egn var de bekendte for, at man ikke kunde købe Heste af dem, fordi de aldrig solgte deres Heste uden først at give dem forlorne Tænder. Karakter falder ofte i det store, massevis, saaledes, at man kan tale om en Nationalkarakter; man tager ikke let Fejl af en Nordmand og en Svensker eller af en Nordtysker og en Sydtysker. Omvendt falder den ogsaa undertiden saaledes ud i det smaa, at man maa bruge Mikroskopet for at forstaa det. Hvor ofte hænder det ikke, at et Menneske har en eller anden Særhed, som aldeles forstyrrer Indtrykket af ham, indtil man lærer det at kende, det, der har frembragt den. Skæbnen bed ham, og Særheden er Arret af Bidet.

Men hvis dette nu forholder sig saaledes, er det saa ikke fejlagtigt at tale om et Menneskes Karakter som noget, han eller hun er personligt ansvarlig for? Er det ikke lidt hen i Vind og Vejr, naar Opdragelsesanstalterne altid i deres Indbydelsesskrifter lover, at der vil blive lagt særlig Vind paa at danne og udvikle Elevernes Larakter? Nej, paa ingen Maade, og der er noget herhenhørende, der forekommer i ethvert Menneskes Liv enhver Time paa Dagen.

Det er Vanerne, vi tænker paa. Naturligvis er Vanen ikke det samme som Karakter, men der en Tid i vort Liv, hvor vor Karakter gror udelukkende i vore Vaner, og der gror, som bekendt, ikke Roser i Rendestenen. Det er al Opdragelses første og væsentligste Opgave at forsyne et Barn med et varmt og mageligt og kønt Sæt af Vaner. Men det maa ikke være købt færdigsyet i den første, den bedste Seminaristbutik. Barnet maa selv være med til at lave det, thi det er jo til Barnets Natur og dens Behov det skal svare. Kun saaledes formet, frit men sikkert, bliver et Sæt af gode Vaner til en Rustning, naar Lidenskaberne vaagner. Man taler nok om Principerne som det egentlige Vaaben mod Lidenskaberne. Men Principer og Ungdom gaar ikke godt sammen. Principer er en sen Frugt; der maa vist Frost i Luften for at modne dem. Et godt Sæt af hjemmegjorte Vaner, der ikke springer, fordi der gøres et Spark, det er hvad Børn og unge Mennesker trænger til. Det gror der Karakter i og kanske Principer med; saa tør man røre sig frit og saa er det nemt at leve.

(Nordlyset).

Meningen?

Frk. Helga Johansen har rejst en Anklage mod Civilisationen (navnlig vor Tids) og Kvindebevægelsen i den. Anklagen er fremsat med Myndighed og Fynd, og jeg havde ventet, at mange, der er interesserede enten i eller for Sagen, vilde have taget til Genmæle. Der er gaaet Maaneder siden Artiklen „Meningen?" fremkom, men kun et eneste Indlæg i Sagen er indløbet *). Det taler unægteligt for en sørgelig Sløvhed i vedkommende Kredse, thi Artiklen var rig paa Tanker og Tanker af den Slags, man ikke køber paa Torvet. Den er i Virkeligheden for god til at ties ihjel. Maa det da tillades mig at give min personlige Opfattelse baade af Sagen selv og af Anklagens Berettigelse.

Først og fremmest en Tak til H. J. for hendes vækkende Ord og revsende Slag. Dernæst et Ønske, at hendes Vækkelsesraab maa blive hørt saa vidt, som Kvindebevægelsens Bølger gaar. Intet, der ikke vil stagnere, maa søge at undgaa Kritik. Dobbelt værdifuld er den, naar man faar den fra en af sine egne, især da Vedkommendes Blik er saa dybt og vidtskuende som H. J.s.

Efter min Mening har H. J. Ret i sit Veraab over vor Civilisation. Al den ydre Glimmer kan ikke skjule den indre Hulhed for det tænkende Menneske.

Al Slags Ondt legaliseres og hædres, saa snart det blot drives efter en vis vedtagen en gros Form. At stjæle et helt Land og myrde dets Indvaanere er en Bedrift, som stemples som Heltedaad. At lyve frækt, men fint, er diplomatisk hæderligt. At tjene Penge er Maalet for alles Stræben. Det er A og Ø, det første og det sidste. Uden Penge er man i dette vort kristelige Samfund intet mere end Støvet paa Vejen. Og Samfundet er rørende liberalt i dette Spørgsmaal. For at tjene Penge kan man sælge alt, alt — indtil Kærligheden. NB. naar det sker en gros. Loven holder sin stærke Haand over Kærlighed — en gros. Det er i Lovens Øjne en særdeles agtværdig Salgsvare.

Didhen er vi virkelig naaede. Det er Toppunktet af moralsk Raaddenhed. Om vi er komne hid, som H. J. mener, paa Grund af Mændenes Vane til at trævle hele Livet op i Abstraktioner, det tør jeg ikke afgøre. (Abstraktionen er Livets Negation og har sikkert gjort Udviklingen en uhyre stor Skade, men maaske spiller her ogsaa andre Faktorer ind).

Faktum er, at vi staar midt i dette Uføre, som den mandlige Abstraktionsevne ikke synes at kunne løse os ud af.

Da sker det store, at der kommer en ny Livsfaktor til; — Kvinden vaagner op til Bevidsthed om sig selv og Verden. Men dette, at hun vaagner op, vil ikke sige det samme, som at hun allerede er en Faktor i Udviklingen. Jeg synes, at her er to „Stadier paa Livets Vej", og at Kvinden maa have Ret til at blive staaende paa det første, indtil hun er moden og stærk nok til at betræde det andet.

Men dette har H. J. overset. Hun har dømt Kvindebevægelsen efter det andet Stadiums Fordringer, imens den endnu faktisk befinder sig paa det første. Thi Kvinden er endnu kun ved at vaagne. Hun er endnu ikke helt bevidst. Hun kender ikke sit Væsens Evner, Muligheder og Begrændsning. Hun har endnu et stort Arbejde for sig med at klare sit *Jeg* frem af Aartusinders Væv af Fordomme og Mandfolkeabstraktioner. Hun er endnu kun den halvgærede Most, og af den har man ikke Ret til at forlange den ædle Vin.

Men paa dette Stadium ligger det nær at begaa en stor Fejl, og Helga

*) Af Mariane Nielsen, indført i Nr. 32.

Om Snobber.

Kære Fru Redaktør!

Vil De give mig Lov til, igennem Kvinden og Samfundet at være lidt ubehagelig mod forskellige, mere eller mindre ærede, Medborgerinder — jeg kunde gerne tage Medborgerne med, kun, at de interesserer mig mindre — alt uden Navns Nævnelse, saa at det kun rammer den, som føler sig ramt. Det er om Snobber, jeg vil tale.

Nu er Snobberiet jo en Sygdom, der er udbredt overalt i Verden, og det lader sig sagtens ikke forandre; men naar man lejlighedsvis ogsaa træffer paa Snobber blandt Kvinder, der have sluttet sig til Kvindebevægelsen og som endogsaa gerne ville spille en Rolle deri, saa bliver det kedeligt. Heldigvis hører Snobberne dog hos os til Undtagelserne, men selv som Undtagelser skæmme de Helheden af naturlige, alvorlige Kvinder, der have et andet Maal i Livet end det, at tage sig ud, og de skæmme Helheden dobbelt, naar de optræde med Fordring paa at høre til dem, der give Tonen an. Saa synes jeg, det var værd at prøve, om man ikke kunde hjælpe lidt paa dem ved at lade dem forstaa, at de ere latterlige — for det er jo netop det, de for ingen Pris vil være.

Der findes forøvrigt to Slags Snobber blandt Kvinderne: Raskheds-Snobber og Finheds-Snobber. Den førstnævnte Form af Snobberiet er den uskadeligste, for den angriber kun ganske unge Piger og gaar over, naar de bliver lidt ældre. Det er en Slags moralske Skaalkopper eller røde Hunde, og intet fornuftigt Menneske vil tage det for andet, end hvad det er: Barnagtighed.

Hvis nogen skulde være i Tvivl om, hvad jeg mener med Raskheds-snobber, saa lad mig oplyse det ved et Eksempel. For nogle Aar siden sejlede jeg med en norsk Kystdamper, der kom midt om Natten til Kristiania, og da jeg agtede at fortsætte Hjemrejsen næste Formiddag med „M. G. Melchior", gik jeg ikke i Land men lagde mig blot paaklædt paa en af Sofaerne i Salonen og forsøgte at sove. For at beskytte mine Øjne mod Skæret af Lamperne i Loftet havde jeg lagt et Tørklæde over mit Ansigt. saa at jeg kun hørte Stemmerne af de Rejsende, der gik ud og ind, samlede deres Sager sammen og gik i Land. Tilsidst var der kun tre unge Mennesker tilbage, som ikke syntes at have travlt, thi de var fordybede i en Samtale om adskillige sociale Spørgsmaal. Det var en ung jødisk Mand — jeg anslog ham til at være Handelsrejsende — og to unge blonde norske Piger. Jeg bilder mig ind, at de først havde gjort Bekendtskab paa Rejsen. Den unge Mand udtalte sig meget radikalt, bl. a. vilde han have Kongen og Regeringen „jaget ud af Landet", og de to unge Damer udfoldede en hæderlig Bestræbelse for at kappes med, ja, overgaa ham i Radikalisme. Der var ingen „Flirt" imellem dem, der var ikke det ringeste „upassende" i deres Samtale; det var øjensynlig to hæderlige unge Piger, vistnok af god Familie, men de havde nu faaet et akut Anfald af Raskhedssnobberi og satte deres Ærgærrighed i at blive anset for moderne og fremskredne Aander. De vilde have fundet det flovt, om den unge Mand havde troet, at de kunde være saa gammeldags at bryde sig om Religion, Sædelighed eller deslige. Tilsidst faldt Talen paa Ægteskabet, og en af de unge Damer sagde: Ja, det var jo skrækkeligt, om man skulde være bunden til *et* Menneske for hele Livet!"

Saa kunde jeg ikke dy mig længere — jeg maatte se, hvorledes de Talende saa ud. Ganske langsomt og uden ellers at forandre Stilling lettede jeg Tørklædet bort fra Ansigtet og